

Za gospodarje

Maribor, dne 23. junija 1937.

Kaj je vzrok, da se mladice in vršički sadnega drevja suše?

V raznih krajevnih okoliščinah opažamo, da se suše vršički in mladice jablan, pa tudi črešnji, pri čemer postane listje predčasno rumenkasto. Ker me je vprašal neki sadjar, kaj je vzrok temu pojavu, se mi zdi potrebno, a tem napisati svoje mnenje.

Predvsem je iskati vzroka za pojav v nedovoljno globoki zemlji; poleg tega pa igra prav posebno vlogo tudi slaba prezračevanje zemlje. Šele drugovrstnega značaja so razni rastlinski in živalski zajedavci, ki se kaj radi pridružijo pojavu. Zato jih pa tudi sadjarji obdoliže, da povzročajo sušenje vršičkov in mladice.

S sahnjenjem vrhov se pogosto zamenja sušenje vršičkov mladice. Oba pojava pa lahko nastopita na enem in istem drevesu. Sušenje vršičkov mladice najdemo le na oni peščeni zemlji, ki ji primanjkuje kalija. Pojavlja pa se le pri onih sortah sadnega drevja, ki potrebujejo mnogo kalija, kot so jablane, črešnje in kutine. Po sušenju vršičkov mladice zanestljivo spoznamo, da primanjkuje drevju kalija. Posebno močno trpe na tem prtilikavci, bolj kakor srednje- in visokodebelno drevje. Vzrok je iskati v veliko slabejše razvitem korenničevju prtilikavcev, ki se ne razraščata prostrano v tolikem obsegu. Prtilikavec se skuša z gosto razpredenimi koreninami prehraniti v najožjem krogu posajenega mesta. Srednje- in visokodebelno drevje pa razvija korenine daleč na okrog in pride tako laže do potrebnega kalija. Srednje- in visokodebelno drevje ima zelo dolgo glavno korenino, ki dostikrat prekaša po dvakrat njeno navadno dolžino.

Pojav sušenja vršičkov spoznamo po nepravilno rjavkastorumenih listih, ki se zvijajo. Ako se pojavl v večji meri, odmrejo enoletne mladice, ki so sicer spomladl precej močno pogonale, srkajoč hrano iz rezervnih snovi; začnejo pa pešati in odmirati od vršičkov, kakor hitro zmanjka rezervne kalijeve hrane. Sušenje vršičkov

nastopa čisto že v drugi polovici majnika, Sicer požene drevo še takom nadaljnje rasti druga, nove mladice, ki so pa istotako zapisane smrti, ako ne postrebnega drevju s kalijem. Ti novi poganjki so veliko krajši kot prvi in tudi prej usahnejo.

V napredujočem stadiju pojava odmira tudi večletne vejice, torej ne suše se le mladice, ampak celo veje krova, tako da je ogrožena celotna drevesna kropa. Močno rastoče sorte so odpornajše kakor slabo rastoče, ker se korenničevje prvih razvija sorazmerno močno z drevesno kromo. Pri pomanjkanju kalija podležajo slabo rastoče vrste zelo hitro, posebno prtilikavci, pri katerih odmrejo celo deli drevesne krova.

V mnogih slučajih opažamo, da nastavi drevo pri pomanjkanju kalija sicer mnogo rodnega lesa, toda sad ostane droben. Pač pa je znatljivo, da so peške zelo dobre razvite, torej znamenje, da zastavi drevo vse svoje življenjske sile, da bi se ohranilo. Sad pa navadno predčasno odpade, kar seveda neugodno vpliva na sadni pridelek.

Zato pa kmetovalci, kjer zapazite tak pojav na sadnem drevju, posebno na jablanah in črešnjah, odpomnite mu s pravočasno preskrbo kalija, da ne bo prepozno in nepotrebnega tarnanja.

Inž. Sturm Rado,

Vremenska napoved od 23. junija do 15. julija

V Sloveniji je zelo malo poznan Schafflerjev vremenski koledar, ki je po vseh drugih severnih državah Evrope močno razširjen in predvsem med kmečkim narodom, kateri se zelo zanima za napoved vremena v poletnih mesecih, ko je največ dela na polju, travnikih in v vinogradu.

Jožef Schaffler je major in posestnik v Gradcu. Dolga leta je bil profesor fizike in računstva po raznih vojaških zavodih v rajni Avstriji. Po dolgoletnem opazovanju je dognal, da se lahko vreme vnaprej napove z 90% sigurnostjo. Na vreme ima 35%ni vpliv mesec, ostale procenete pa

sonce ter planeti (zvezde): Merkur, Venera, Mars, Jupiter, Saturn in Uranus.

Najboljši prijatelj glede ugodnega vremena za zemljo je Jupiter, skrajno slab pa je vpliv Merkurja in Saturna.

V naslednjem prinašamo napoved vremena po Schafflerju od 23. junija do dne 15. julija. Kmetje naj natančno primerjajo napoved z istino in se bodo uverili sami, da je Schaffler eden najbolj zanesljivih novejših vremenskih prerokov.

Naslednja napoved velja za preddele Slovenije južno od Ljubljane in severno od Ljubljane, kamor spada tudi Maribor.

Južno od Ljubljane:

- 23. junij: jasno, toplo, veter
- 24. in 25. junij: spremenljivo, ponekod dež
- 26. in 27. junij: lepo in toplo, ponekod toča in nalivi
- 28. in 29. junij: ponekod dež in hladnejše
- 30. junij: spremenljivo, veter in lepo
- 1. julij: lepo in toplo
- 2. julij: lepo in toplo, mestoma nevihte
- 3. julij: malo oblačno, veter
- 4. julij: spremenljivo
- 5. in 6. julij: lepo in toplo, v noči nevihte
- 7., 8. in 9. julij: spremenljivo, veter in ponekod dež
- 10. in 11. julij: lepo in toplo
- 12. in 13. julij: spremenljivo in vetrovno
- 14. julij: lepo, toplo, ponekod nevihte
- 15. julij: lepo, jasno, toplo

Severno Ljubljane (Maribor):

- 23. in 24. junij: spremenljivo, ponekod dež
- 25. junij: lepo, toplo, ponekod toča
- 26. junij: lepo, toplo, ponekod nevihte
- 27. junij: hladnejše in deževno
- 28. in 29. junij: spremenljivo, oblačno, veter
- 30. junij: spremenljivo, lepo, toplejše
- 1. julij: lepo, toplo
- 2. julij: lepo, ponekod nevihte
- 3. in 4. julij: spremenljivo, veter
- od 5. do 9. julija: spremenljivo, vetrovno, okrog 5. julija ponekod nalivi, okoli 9. julija deževno
- 10. julij: lepo, toplo
- 11. julij: lepo in toplo, ponekod toča
- 12. do 15. julij: spremenljivo, ponekod dež, vihar in veter.

Ljudski pravnik

Odvetnik sklenil poravnavo brez privolenja stranke. M. H. V. Leta 1923 ste kupili služnosti prostę posestvo, pri čemur je

prodajalec pomenil, naj iz prijaznosti dovolite sosedu pot čez neko Vašo parcelo v svrhu spravljanja poljskih pridelkov. Vi ste sosedu to dovolili, pri čemur je sosed vedno priznaval, da gre za prostovoljno dovoljeno pot. Čim pa je sosed umrl, je nova lastnica razširjevala svojo dozdevno pravico. Prišlo je do tožbe. Pri prvi razpravi ni mogla soseda dokazati, da bi bila pravico do poti priposestvovala. Na njeno zahtevo se je izvršil ogled na licu mesta, pri katerem je zastopal Vas odvetnik, ki je brez Vaše vednosti in dovoljenja sklenil poravnavo ter dovolil sosedu in njenim pravnim naslednikom prost prehod po Vašem svetu brez vsake omejitve. — Na Vaša vprašanja Vam odgovarjamo: Odvetnik sme po § 132 c.p.p., čim ste mu izdali pooblastilo za pravdo, skleniti poravnavo o predmetu pravde in je ta za Vas obvezna. Radl tega ne morete zoper poravnavo ničesar skleniti. Smete pa tožiti odvetnika, ako imate dokaze, da je malomarno zastopal Vaše interese. Ne zdi se nam verjetno, da bi bil odvetnik sklenil poravnavo, ako je pravda za Vas dobro kazala. Brez vpregleda v spise Vam ne moremo povedati, ali bi utegnili z odškodninsko tožbo zoper odvetnika uspeti. Ako sodišče ne bi hotelo tožbe sprejeti (to bi bilo mogoče le v slučaju, ako bi jo hoteli Vi dati na zapisnik), se lahko pritožite na predsedništvo okrožnega sodišča. Ako se nahaja v poravnavi kaka napaka, ki baje onemogoča tolmačenje vsebine, bo v slučaju, ako pride do spora glede tolmačenja, odločilo sodišče, kako je poravnavo razumeti.

Plačilo dolga s hranilno knjigo. A. B. Dolgujete 16.000 Din. Prodali bi radi travnik in Vam kupec, ki nima gotovine, ponuja hranilno knjigo baš z vlogo 16.000 Din. Vprašate, ali je hranilnica dolžna namesto plačila Vašega dolga sprejeti hranilno knjigo. — O tej stvari smo že pisali na tem mestu. Ponavljamo, da smete s pribavljeno staro terjatvijo kakega drugega upnika pobotati svoj dolg do največ 50%, ako drugo polovico istočasno položite v gotovini.

Jamstvo varuhovega sina. C. M. pri Sv. D. Vaši ženi so umrli starši, ko je bila stara devet let ter ji zapustili precej premoženja. Slednje se je še povečalo po smrti deda. Premoženje se je baje prodalo ter izkupiček naložil v hranilnici v Pilberku. Po polnoletnosti žene ste vprašali bivšega

varuha, kje je denar, pa tega ni vedel povedati. Vprašate, kako bi prišli do imovine Vaše žene in ali sin medtem umrlega varuha jamči za ev. škodo, ki bi jo bil prizadejal bivši varuh s svojim malomarnim postopanjem Vaši ženi. — Brez vpogleda v varstvene spise Vam ne moremo dati točnih pojasnil. Vsekakor je sodišče okoliša, v katerem je bivala Vaša nedoletna žena, vodilo varstvene spise, iz katerih je razvidno, kako imovina je imela nedoletnica in kje je bila imovina naložena. Ko je postala Vaša žena polnoletna, bi bilo moralo sodišče pozvati njo in varuha; slednjega, da položi ev. račun, Vašo ženo pa, da se ji izroči imovina. Ako se to še ni zgodilo, predlagajte, naj se zgodi. Ako je varuh zagrešil kako malomarnost, za katero bi moral dati odškodnino, tožite na odškodnino lahko tudi varuhovega sina, ako je po očetu podedoval kaj premoženja.

Žena in plačilo moževih dolgov. R. N. D. Vaš mož je obrtnik brez premoženja ter dolguje nekaj davka in nekemu zasebniku. Podedovali ste nekaj denarja in vprašate, ali ste Vi plačnica za moževe dolgove. — Niste plačnica za moževe dolgove, seve, ako niste morda prevzeli poroštva.

Dolg žene-posednice in zaščita. L. J. v V. Ste posednica, zadolžena in vprašate, ali pritiče tudi Vam zaščita, ko je bil Vaš mož preje trgovec. — Ako je dolg nastal v času, ko je bil Vaš mož še trgovec in ako so takrat obdavčeni dohodki iz moževe trgovine presegali obdavčene dohodke iz Vašega posestva, tedaj Vam ne gre zaščita, ako sta živela v skupnem gospodarstvu. Sicer Vam pa gre.

Zaščiten kmet ne zmore plačila. J. R. v B. Pritožujete se, da vzlic znižanju dolga na polovico ne morete plačati obrokov. Ako dokažete, da ne morete plačati niti 50% svojega dolga, tedaj zamorete prositi sodišče še za nadaljnje znižanje, ako ne izvira Vaš dolg iz nakupa blaga ali obrtnega dela.

Nova lastnica zaprla dosedanjo pot. A. K. v B. Vaši starši so preko 30 let uporabljali pot po sosednem zemljišču. Sedanja lastnica pa je pot zaprla, češ, da ni javna. Vprašate, ali smete pot sami odpreti, ali kaj naj sicer storite, da pridete do svoje pravice. — Ako ste res lastniki Vašega zemljišča v prid zemljišča uporabljali preko 30 let javno, brez sile in

brez prošnje pot po sosednem zemljišču ter ste iz verjetnih razlogov smatrali, da imate to pravico, tedaj ste pot priposestvovali in s tako zvano konfesorijsko tožbo lahko izsilite zadevno priznanje od sosedu. Sami pa poti ne smete odpreti, ako je minilo že 30 dni, odkar je zaprta.

Dosmrtni hasek očeta zapravljivca. S. I. K. Pred leti ste prevzeli od očeta posestvo, pri čemur ste se dogovorili, da boste na posestvu skupno delali in skupno plačevali davke, potrebna popravila in druge izdatke. Oče si je pridržal hasek, noče pa prispevati k skupnim izdatkom in namerava sedaj posekati edine hraste, ki stoje na posestvu. Vprašate, ali imate pravico, mu to zabraniti, zlasti, ker domnevate, da bo oče izkupiček zapravil. — Ako si je oče pridržal hasek posestva, ima pravico, da poseka les, vendar le, v kolikor to odgovarja gozdarskim pravilom.

Odvzem zaščite nasproti siromašnim upnikom. J. P. v V. Pritožujete se, da Vam hoče sodišče zaščito odvzeti, ker je Vaš upnik precej manjši posestnik nego Vi. Vprašate, ali sme sodišče to storiti in kaj bi proti temu ukrenili. — Res določa uredba o likvidaciji kmečkih dolgov, da za kmetijske dolgove nasproti siromašnim upnikom, ki nimajo svoje imovine, niti drugih dohodkov za nujno vzdrževanje, njeni predpisi ne veljajo. Razen tega določa, da dolžniki-kmetje ne uživajo zaščite za dolgove, ki izvirajo iz nakupa blaga na up ali iz obrtnega dela in iz ostalih pravnih razmerij, ki se ne tičejo privilegiranih zavodov, če so v boljšem gmotnem položaju od svojih upnikov. Ob sporu odloči za dolžnika krajevno pristojno okrajno sodišče. Zoper sklep okrajnega sodišča imate pravico pritožbe na okrajno sodišče. Odločba okrajnega sodišča pa je končna in ni zoper njo pravnega sredstva. Stvar se rešuje po zakonu o sodnem nepravdnem postopku, v katerem zastopanje po odvetniku ni predpisano in mora vsak, kdor si odvetnika najame, zadevne stroške sam plačati brez pravice do povračila od nasprotnika. — Kar se sodnijskih stroškov tiče, so vsi posl, sodna dejanja in vse listine oproščene vseh taks, le za pritožbo na okrajno sodišče je treba plačati takso.

Stroški ob smrti — neizplačana vloga. P. T. Ob smrti moža ste imeli mnogo stroškov, razen tega Vas pritiskajo še

drugi upniki. Vprašate, kako bi prišli do izplačila Vaše vloge pri hranilnici. — Ako je hranilnici dovoljena zaščita, Vam sme izplačati vlogo le v okviru zadevne uredbe. Možno je, da ima hranilnica pravico, ob izrednih slučajih tudi kaj več izplačati; naj Vam dajo uredbo v pogled. Ako hranilnici ni dovoljena zaščita, imate sicer pravico jo iztožiti, vendar pa tudi ta pot ni priporočljiva.

V hranilnici naložena dedščina. A. T. v V. Od brata ste sprejeli dolžno dedščino v obliki hranilne vloge. Hranilnica Vam vlogo ne izplača in vprašate, kako bi prišli do denarja. — Ako ste se svoje dni zadovoljili s hranilno knjižico namesto plačila v gotovini in že takrat hranilnica ni izplačevala vlog, ne morete od brata ničesar več zahtevati. Od hranilnice pa — ako ji je dovoljena zaščita — tudi ne več, kot določa zadevna uredba.

Gospodarska obvestila.

Poročilo o stanju vinogradov. Kr. banška uprava, oddelek za kmetijstvo, sporoča na podlagi zadnjih tedenskih poročil, ki jih redno pošiljajo podrejeni organi iz različnih vinskih okolišev, da je pričela trta cvesti 7., odnosno 8. do 10. junija. Trta je tekom zadnjih dni v pretežni večini že odcvela. Le nekatere pozno cvetoče sorte je zalotilo zadnje deževje v cvetju. Ponekod je vihar napravil precej škode na mladikah, zlasti, kjer ni bilo mladje povezano. Grozdni sukač ne nastopa močno. V poročilih se omenjajo le posamezni okraji v celjskem, mariborskem in lendavskem okraju. Zadržajo ga s trebljenjem iz kabrnkov ali ga trujejo v zapredkih z arsenikovimi preparati (aresin, meritol). Peronospora se ni pojavila v večji izmeri, razun v redkih slučajih. Ugodno poročajo od povsod, da pazijo letos vinogradniki bolj na škropljenje, nego lani. Vinogradnikom se priporoča, da trsje predvsem skrbno oplejejo (zalistnike skrajšajo na en list, odvišne mladice odstranijo itd.) in vestno poškopljajo s poldrugoodstotnim galičnim škropivom in s primernim dodatkom arzenik. izdelkov. Pričakovati je nastop plesni (oidija). Zato je pravočasno žveplati ob lepem vremenu, predvsem po zarodu. Nekateri zamenjujejo plesen s peronosporo na grozdju, kar se da prav dobro razlikovati. Od paleža napadena jagoda počrni pod belo prevleko. Od plesni okužena pa

ostane zelena-zdrava, ako plesen odstranimo.

Sejmska poročila

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto 19. junija so pripeljali 27 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 13 Din, slanina 11—13. Kmetje so pripeljali 4 voze sena po 30 Din, 1 voz slame po 25 in voz škopa (šoper) po 1 Din ter 9 vreč čebule 3—4.50. Česen 5—7, fižol v stročju 7—10, luščen grah 3.75—5, hren 7—8, kumarce 8, krompir 1—1.50, 1 kg zelja 6, kislo zelje 3. Inozemske breskve 14—16, črešnje 3—8, grozdčije 3—4, jagode 8—10, inozemske marelice 14—16, suhe slive 8—9, celi orehi 7—8. Ajda 1.25, ajdovo pšeno 3—4, fižol 2.50—3, ječmen 1.25 do 1.50, koruza 1—1.50, oves 0.75—1.25, proso 1.50, proseno pšeno 3—4, pšenica 1.50—1.75, rž 1.50. Mleko 1.50—2, smetana 8—10, sirovo maslo 20. Na trgu je bilo 12 gosi 20—28, 284 kokoši 20—25, 4 kozlički 35—45, 838 piščancev 20—60, 6 puranov 35—45, 23 rac 15—20, 2 jagnjčca 50—60, 16 domačih zajcev 4—20.

Živinski in svinjski sejem v Ptujju. Dne 15. junija so prignali na sejem 38 volov, cena 4—5 Din; 399 krav, 2.50—4.50, 16 bikov 4—4.50, 45 juncev 3.40—4, 97 telic 3.50—4.20, 6 telet 4.50—5, 73 konj 850 do 5000 Din, 10 žrebet 1200—2000 Din. Prodanih je bilo 22 volov, 143 krav, 10 bikov, 8 juncev, 48 telic, 3 teleta, 14 konj in 3 žrebeta. — Na svinjski sejem 16. junija so prignali 1 svinjo in 17 prascev, od katerih je bilo 10 prodanih. Prasci 6—12 tednov stari so bili po 60—90 Din, pršutarji pa po 6 Din za 1 kg žive teže.

Poročilo živinskega in svinjskega sejma v Kranju z dne 14. junija. Cene goveje živine so bile sledeče: voli I. vrste 6.50, II. 6, III. 5.50; telice I. vrste 6.50, II. 6, III. 5.50; krave I. vrste 5.50, II. 4.50, III. 3.75; teleta I. vrste 8, II. 7.50; prašiči špeharji 9, pršutarji 8.50 Din za kg žive teže. Pujski 8 tednov stari 180—20. Od zadnjega sejma so ponovno narasle cene volov I. vrste za 25 par, III. vrste za 50 par; prav tako se je dvignila cena telic I. vrste za 25 par, III. vrste za 50 par pri kg. Cena telet I. vrste je poskočila za 50 par, prav tako tudi II. vrste za 50 par pri kg. Padla je cena krav II. in III. vrste za 50 par pri kilogramu.